

Pest- en cyberpest protocol

Entrea onderwijs

Inhoudsopgave

- 1. Doel en uitgangspunten**
- 2. Handelen in geval van (cyber)pesten**
 - 2.1 Pesten (vijfsporenaanpak)**
 - 2.2 Cyberpesten**
- 3. Oppakken en afhandelen**
- 4. Voorkomen van pesten**
- 5. Protocollen en instructies**
- 6. Aanspreekpunten binnen de organisatie**
- 7. Achtergrondinformatie**
 - 7.1 Pesten
 - 7.1.1. Wat is pesten
 - 7.1.2 Signalen en kenmerken
 - 7.1.3. Hoe wordt er gepest?
 - 7.2 Cyberpesten
 - 7.2.1 Wat is cyberpesten?
 - 7.2.2 Signalen en kenmerken
 - 7.2.3 Hoe wordt er gecyberpest?
 - 7.3 Rollen bij pesten

Bijlage: Pest meldingsformulier

1. Doel en uitgangspunten

Het doel van dit pestprotocol is het vastleggen, door de vertegenwoordiging van de school en de ouders, dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een hier beschreven en vooraf bepaalde handelwijze aanpakken. Het ligt ter inzage voor alle ouders.

Een dergelijk protocol kan alleen functioneren als aan bepaalde uitgangspunten is voldaan:

1. Pesten wordt door alle direct betrokken partijen gezien als niet toelaatbaar gedrag op onze school ; door leerkrachten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
2. De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
3. Leerkrachten en onderwijsondersteunend personeel kunnen pesten signaleren en nemen vervolgens duidelijk stelling tegen het pesten.
4. De school beschikt over een directe en herkenbare aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt (het pestprotocol).
5. De school ontplooit preventieve (les)activiteiten. De school is preventief bezig om pesten te voorkomen.

2. Hoe te handelen in geval van (cyber)pesten

2.1 Pesten (vijfsporenaanpak)

Deze aanpak is gericht op de verschillende partijen die betrokken zijn bij pesten: het gepeste kind, de pester, de ouders, de klasgenoten en de school. Leg in geval van een vermoeden van pesten voor aan de gedragswetenschapper of het stappenplan in werking moet treden.

Hieronder volgt een opsomming van mogelijkheden waarop een school de vijf verschillende partijen die een rol spelen in een pestsituatie kan ondersteunen.

Stap 1

Steun bieden aan het kind dat gepest wordt.

Naar het kind luisteren en zijn probleem serieus nemen.

Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen.

Samen met het kind werken aan oplossingen.

Zo nodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt, bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining om weerbaar te worden.

Zorgen voor vervolgesprekken.

De medewerker die het kind spreekt legt schriftelijk vast dat er gepest is, op welke manier en wanneer dit was. Dit wordt aan het dossier in Parnassys toegevoegd (zie bijlage, pestmelding formulier, te vinden op Entreanet bij formulieren). Het formulier wordt ook aan de gedragswetenschapper gestuurd. Door de CvB wordt, in samenspraak met de leerkracht, een plan van aanpak opgesteld. De leerkracht voert dit uit, de gedragswetenschapper monitort.

Stap 2

Steun bieden aan het kind dat zelf pest.

Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent. Zoek samen naar de reden van het pesten en laat inzien wat het effect van het gedrag is voor het gepeste kind.

Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.

Het kind helpen om zich aan regels en afspraken te houden.

Zorgen dat het kind zich veilig voelt; uitleggen wat jij als leerkracht gaat doen om het pesten te stoppen.

Stel grenzen en verbind daar consequenties aan.

Zorgen voor vervolg gesprekken.

Er wordt schriftelijk vastgelegd dat er gepest is, op welke manier en wanneer dit was. Dit wordt aan het dossier toegevoegd (zie bijlage, pest melding formulier, te vinden op intranet).

Afhankelijk van de ernst van het pesten wordt een tussentijdse bespreking gepland of wordt het in de eerst volgende groepsbespreking en oudergesprek besproken.

Als blijkt dat er een gedragsverandering moet plaatsvinden kan zo nodig extra ondersteuning aangevraagd worden. Dit kan via het sociaal wijkteam of de huisarts, bijvoorbeeld een module Jeugdzorg. School kan ondersteunen bij dit proces.

Door de CvB wordt, in samenspraak met de leerkracht, een plan van aanpak opgesteld. De leerkracht voert dit uit, de gedragswetenschapper monitort.

Stap 3

De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem.

Met de kinderen praten over pesten en over hun eigen rol daarbij.

Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.

Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen.

Samen kijken naar wat er wel goed ging en hierop voortborduren (oplossingsgerichte aanpak).

Dit wordt uitgevoerd door de leerkracht, indien wenselijk ondersteund door de intern begeleider en/of gedragswetenschapper.

Stap 4

De ouders van het gepeste en van het pestende kind steunen.

Ouders die zich zorgen maken over pesten serieus nemen.

Ouders op de hoogte houden van de pestsituatie.

Ouders van de leerlingen op de hoogte brengen van dit pestprotocol.

Informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt.

Er vindt een terugkoppeling met hen plaats, de intentie en frequentie is afhankelijk van het verloop.

In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zowel op school als vanuit de thuissituatie.

Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

Wanneer ouders niet tevreden zijn over de aanpak van school, kunnen zij gewezen worden op de mogelijkheid van bemiddeling door de interne contactpersoon inzake de klachtenregeling. Als dat niet tot een oplossing leidt kan contact worden gezocht met de externe vertrouwenspersoon. Ook hebben ouders het recht om een klacht in te dienen bij de klachtencommissie, ondersteund door de externe vertrouwenspersoon. In de schoolgids staat vermeld wie zij voor deze procedures kunnen benaderen.

Stap 5

De algemene verantwoordelijkheid van de school.

De school zorgt dat de directie, het bestuur en de leerkrachten voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen school.

De school neemt stelling tegen het pesten. De school heeft een anti-pestcoördinator.

De school brengt de huidige situatie rond pestbeleid en de veiligheidsbeleving in kaart.

De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is. Door gebruik te maken van een oplossingsgerichte aanpak behouden we een positieve sfeer.

2.2 Cyberpesten

Stappenplan bij melding van cyberpesten

Stap 1: Bewaar de gestuurde berichten en probeer berichten waar pestgedrag uit voortkomt te bewaren. Vertel aan leerlingen hoe ze gesprekken kunnen opslaan, een print screen kunnen maken, hoe ze berichten kunnen afdrukken of hoe ze een foto kunnen maken van het telefoonscherm.

Stap 2: Blokkeer de afzender wanneer dit mogelijk is. Als de leerling op een chatroom zit kun je vaak onbekende mensen blokkeren of een melding maken van ongewenst gedrag.

Stap 3: Neem contact op met de ouders van de gecyberpeste leerling (en wanneer dit mogelijk is ook met de ouders van de leerling die cyberpest). Geef ouders en leerlingen tips. Daarnaast is het samen doorlopen van het stappenplan van aanpak van belang.

Stap 4: Wanneer niets meer vanuit school mogelijk is, verwijst de ouders dan eventueel door. Er zijn diverse contactpunten die ouders kunnen adviseren voor verdere afhandeling buiten school. Ouders kunnen bellen met:

- De onderwijstelefoon : 0800 5010
- De vertrouwensinspectie : 0900 111 3 111 3

Stap 5: In het geval dat een leerling stelselmatig wordt belaagd is er sprake van Cyberstalking. Ouders kunnen dan aangifte doen bij de politie.

Stap 6: Wijs de gecyberpeste/cyberpestende leerling er op dat er een contactpersoon aanwezig is op school.

3. Oppakken en afhandelen

Als er sprake is van (cyber)pesten op school wordt er een pest meldingsformulier (zie intranet) ingevuld en toegevoegd in Parnassys. De gesprekken die over het voorval plaatsvinden worden als notities opgenomen in Parnassys.

In geval van pesten worden ouders altijd ingelicht en betrokken. De teamleider wordt zo snel mogelijk op de hoogte gebracht.

Met leerkracht, CvB en indien wenselijk ouders, wordt een plan van aanpak opgesteld en uitgevoerd. Onderdeel van dit plan is bekijken wat er aan nazorg nodig en mogelijk is. Dit kan vervolgens binnen de school (leerkracht, interne contactpersoon of een andere vertrouwde persoon) opgepakt worden. Ook ouders worden altijd gewezen op de mogelijkheid van de interne contactpersoon, externe vertrouwenspersoon en klachtencommissie.

De CvB monitort het plan van aanpak dat is opgesteld.

Na afronding van dit plan vindt er zondig een overleg plaats om te kijken welke lessen de organisatie kan trekken uit het gebeurde. Hiervoor wordt naast de CvB en de leerkracht ook de interne contactpersoon uitgenodigd indien deze betrokken is geweest. Tevens wordt dan de anti-pestcoördinator uitgenodigd, om verbeterpunten verder op te pakken en uit te werken voor de gehele organisatie.

4. Voorkomen van pesten

Ons specifiek pedagogisch schoolklimaat en de bijbehorende basishouding (leerkrachtgedrag) is gericht op een optimale ontwikkeling van de leerling. Dit betekent een veilige omgeving waarin veel aandacht is voor preventie ten aanzien van pesten. Entrea heeft al haar medewerkers geschoold in oplossingsgericht werken. Dit passen wij zoveel mogelijk toe tijdens onze gesprekken.

Tevens werken we met een methode voor de sociaal-emotionele ontwikkeling die gericht is op het goed omgaan met elkaar. Hierin is ook aandacht voor pesten.

Daarnaast monitoren wij de veiligheidsbeleving / het welbevinden van onze leerlingen twee keer per schooljaar middels de SCOL en eens per twee jaar via het tevredenheidsonderzoek. Deze gegevens analyseren wij op school/organisatieniveau en de SCOL ook op groeps- en individueel niveau.

Signalen m.b.t. welbevinden, veiligheid en pesten die hieruit voortkomen pakken wij dan verder op.

Middels ons veiligheidsbeleid, diverse protocollen en de RADAR-methode proberen wij een veilig sociaal klimaat te scheppen voor onze leerlingen. Dit werkt preventief. Recent hebben wij hiervoor het vignet gezonde school ontvangen voor het thema 'welbevinden en sociale veiligheid'.

5. Gerelateerde protocollen en instructies

Integraal veiligheidsbeleid
Agressie en geweld
RADAR

6. Aanspreekpunten binnen Entrea

- Leerkracht
- Interne contactpersoon (eerste aanspreekpunt voor leerlingen en ouders in geval van pesten)
- Beleidsmedewerker (coördinator anti-pestbeleid)
- Externe vertrouwenspersoon

7. Achtergrondinformatie:

7.1 Pesten

7.1.1 Wat is pesten?

Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische- en/ of fysieke mishandeling door een kind of een groep kinderen van één kind dat niet in staat is zichzelf te verdedigen.

Vaak is het lastig om pesten van plagen te onderscheiden. Iemand een duw geven kan plagen zijn maar het kan ook pesten zijn. We spreken over plagen wanneer kinderen aan elkaar gewaagd zijn. Ze dagen elkaar uit maar de situatie wordt door geen van de betrokkenen als vervelend of bedreigend ervaren.

Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt waardoor de veiligheid van een kind in zijn omgeving wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Het concrete verschil tussen plagen en pesten wordt hieronder in een schema weergegeven.

Plagen	Pesten
<ul style="list-style-type: none"> • is er sprake van incidenten en van een gelijke machtsverhouding. • is er geen winnaar of verliezer. • is het slachtoffer in staat zichzelf te verdedigen en loopt het geen (blijvende) lichamelijke en/ of geestelijke schade op. • liggen de rollen niet vast; soms plaagt de een, dan weer de ander. • is er meestal sprake van 1 tegen 1. • gebeurt meestal onbezonnen en zonder kwade bedoelingen. 	<ul style="list-style-type: none"> • is er sprake van een zekere systematiek of regelmaat en van een ongelijke machtsverhouding. • is de pester de spreekwoordelijke winnaar en is het slachtoffer de verliezer. • mag het slachtoffer niet (meer) voor zichzelf opkomen en loopt het blijvende lichamelijke en/ of geestelijke schade op. • Is er sprake van een vaste structuur in de rollen. • Is er meestal sprake van 1 geïsoleerd slachtoffer, tegenover een groep of individu • Gebeurt meestal met opzet, waarbij iemand bewust wordt gekwetst of gekleineerd.

Naast dat pesten kwetsend is zijn er drie verschillende vormen van pesten:

1. **Verbaal** pesten zoals vernederen, dreigen, schelden, kleineren, roddelen en sarren
2. **Fysieke** pesterij zoals achtervolgingen tijdens of na school, knijpen, krabben, bijten, spugen en onder dwang vasthouden
3. **Overige** pesterijen. Hierbij kunnen de pesters het gepeste kind onder andere doodzwijgen, buitensluiten, intimideren, iets van hem of haar stelen, het beschadigen en vernielen van bezittingen of zelfs afpersen.

7.1.2 Signalen en kenmerken

Een aantal signalen voor het herkennen van een gepest kind:

- Minderwaardigheidsgevoel. Kinderen kunnen het gevoel hebben dat ze niets goed doen.
- Kinderen die gepest zijn voelen zich soms heel alleen.
- Het gaat minder goed op school.
- Gepeste kinderen zijn soms bang om naar school te gaan. Ze gaan liever niet naar school.
- Gepeste kinderen zijn soms bang om nieuwe vrienden te maken.
- Kinderen die gepest zijn kunnen niet goed meer slapen omdat ze liggen te piekeren over het pesten.
- Ze voelen zich heel somber.
- Gepeste kinderen gaan op den duur geloven wat de pesters over ze zeggen.

Een aantal signalen voor het herkennen van een kind dat pest:

- Pesters worden soms buitengesloten.
- Pesters zijn meestal niet zo populair.
- Pesters vinden het moeilijk om vrienden te maken.
- Pesters doen stoer en willen imponeren.
- Pesters zijn fysiek vaak sterker dan de andere partij.
- Pesters reageren vaak impulsief en agressief bij tegenwerking.

Een aantal signalen voor het herkennen van pestgedrag in de klas:

- Er is een ongezellige sfeer in de klas.
- Sommige klasgenoten halen slechtere cijfers omdat ze het niet leuk meer vinden in de klas.
- Klasgenoten voelen zich schuldig. Ze vinden dat ze iets tegen het pesten zouden moeten doen, maar durven dit niet omdat ze bang zijn zelf gepest te worden.

Als een leerling één van deze signalen toont wil dit niet altijd zeggen dat er sprake is van pesten. Voornamelijk de puberteit is een periode dat er veel lichamelijke en emotionele veranderingen plaats vinden. Het is dan lastig om tussen alle signalen de juiste op te pikken die horen bij het gepest worden.

Wanneer je wel denkt dat een leerling gepest wordt en enkele signalen vertoont dan kun je eens met hem praten over wat er allemaal buitenshuis gebeurt. Door met de ouders van andere leerlingen te praten weet je ook hoe hun kind zich voelt of gedraagt.

7.1.3. Hoe wordt er gepest?

Met woorden	Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, met bijnamen aanspreken, gemene briefjes/mailtjes/sms'jes schrijven
Lichamelijk	Trekken aan kleding, duwen en sjoeren, schoppen en slaan, krabben en aan haren trekken, wapens gebruiken
Achternvolgen	Opjagen en achterna lopen, in de val laten lopen, klem zetten of rijden, opsluiten
Uitsluiting	Doodzwijgen en negeren, uitsluiten van feestjes of buitenschoolse activiteiten, uitsluiten bij groepsopdrachten
Stelen &	Afpakken van kledingstukken, schooltas of schoolspullen, kliederen op de

vernielen	spullen van een ander, andermans spullen vernielen
Afpersing	Dwingen om geld of spullen af te geven, het afdwingen om iets voor de pestende leerling te doen.

7.2. Cyberpesten

7.2.1 Wat is cyberpesten?

Als je het woord cyberpesten uit elkaar haalt houd je cyber en pesten over. Pesten is in hoofdstuk twee behandeld. Het woord cyber staat volgens Van Dale (2005) voor 'op internet actief of bestaand'. Cyberpesten is dus op internet actief pesten.

7.2.2 Kenmerken en signalen

Cyberpesten gebeurt via mobiele telefoons, sms-berichten, chatrooms, blogs, website, MSN, social media en e-mail. Negen van de tien keer gebeurt dit anoniem en doordat het een elektronische weg neemt maakt dit het mogelijk dat cyberpesten zeer snel en direct massaal gebeurt. Cyberpesten gebeurt vaak anoniem. Hierdoor is dit lastig te checken in vergelijking met traditioneel pesten. Kenmerkend voor cyberpesten is dat het vrijwel onzichtbaar blijft voor ouders, verzorgers en leerkrachten. Daarnaast is het vaak zo ernstig omdat de pester en de gepeste niet direct met elkaar in contact staan maar dat zij enkel via de computer zijn verbonden. Hierdoor voelt de pester zich ongeremd en verlegt hij/zij zijn of haar grenzen tot het maximale.

De direct zichtbare signalen dat een kind gecyberpest wordt zijn eigenlijk precies hetzelfde als dat van een traditioneel gepest kind. Kenmerkend is dat een kind plotseling, zonder aanwijsbare redenen, de computer of mobiele telefoon niet meer wil gebruiken.

7.2.3 Hoe wordt er gecyberpest?

Fysiek	Beschadigen van de computer door een virus te bezorgen.
Flaming	Uitschelden via mail, chat, sms of social media.
Outing	Vertrouwelijke informatie ongevraagd online zetten of rond te mailen.
Non-verbaal online	E-mail of plaatsen van vernederende beelden zonder toestemming.
Sociaal online	Iemand uit een bestaande online groep uitsluiten.
Masquerade	Zich voordoen als iemand anders.
Denigreren	Verspreiden van geruchten over iemand.
Haatwebsite	Een website opzetten om afkeer voor een bepaald persoon te uiten. Dit kan zowel een website zijn, als een kanaal binnen een bestaande site.
Cyberstalken	Ongevraagd belagen en benaderen van andere mensen.
Hacken	Gegevens stelen of instellingen aanpassen.

7.3 Rollen bij pesten

Wanneer er in een klas gepest wordt heeft iedereen in de klas een rol. En in die rol kun je invloed uitoefenen op het pesten. Niet alleen de kinderen in de klas hebben een rol maar ook de ouders en de leerkracht. De rollen zien er als volgt uit:

De pester; is vaak onzeker en wil graag aardig of stoer gevonden worden. Denkt door te pesten dat iedereen hem/ haar grappig vind.

De gepeste; voelt zich vaak verdrietig en eenzaam. Durft vaak niets terug te doen of het te vertellen, is bang om dan nog meer gepest te gaan worden.

De mee-pester; doet mee met pesten, denkt dat hij/zij er dan bij hoort. Is bang om zelf gepest te worden, waardoor het mee gaat pesten.

De helper; neemt het op voor de gepeste. Vindt het niet goed dat er gepest wordt in de groep en is niet bang voor de pester. Helpt graag en is daarom vaak populair.

De stiekemer; vindt het goed dat er gepest wordt maar bemoeit zich er niet mee. Is bang om zelf gepest te worden. Roept anderen erbij om het pesten te steunen.

De buitenstaander; denkt dat er in de klas niet gepest wordt en het kan hem/ haar ook niet schelen. Zolang hij/ zij er zelf maar geen last van heeft.

De stille; bemoeit zich er niet mee. Vindt het pesten wel gemeen, maar durft niets te doen of te zeggen, is bang zelf gepest te worden.

De ouder; heeft in de opvoeding invloed op het pesten.

De leerkracht; heeft in het lesgeven invloed op het pesten.

Bijlage

Pest Melding Formulier

Datum :
Leerkracht :
Pester + geb. datum :
Gepeste + geb. datum :

Datum voorval/pestmelding: Omschrijving voorval/ pestmelding:

Was er sprake van fysieke interactie, verbale interactie. Zo ja, geef nauwkeurige omschrijving:

Twijfels/bijgedachte/gesprekspunten/ discussie/eigen gevoel:

Welke afspraken zijn er gemaakt t.a.v. de pester/ het gepeste kind:

Zijn ouders geïnformeerd? Ja/nee Datum:

Wat was de reactie van de ouders?